



Arbeidsplan 2020

Handelskampanjen

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
2. Politiske prioriteringer: Tema	3
2.1. Elektronisk handel/digital økonomi - sikkerhet og beredskap	3
2.2. Fiskeripolitikk og forvaltning av havets ressurser	3
2.3. Landbruk og mat	4
2.4. Patenter, mat, miljø og helse	4
2.5. Innenlandsreguleringer, demokrati og velferd	5
2.6. Investeringsavtaler	5
2.7. Beredskap på tema	6
3. Politiske prioriteringer: Bilaterale og regionale handelsavtaler	6
3.1. EFTA- Mercosur avtalen	6
3.2. Norge- Kina frihandelsavtale	7
4. Informasjonsarbeid	7
5. Nasjonalt og internasjonalt samarbeid	8
6. Økonomi	8
Prioriteringer og årshjul	9

1. Innledning

Klimakrise, miljøkriser, flyktningkriser og korona-pandemi med sammenbrudd av de globale verdikjedene har med all tydelighet vist at det globale handelssystemet ikke leverer i en krisesituasjon. Samtidig har stormaktene i WTO ikke vært villige til å gi utviklingsland et lenge lovet handlingsrom for å sikre en politikk for utvikling. Dermed er det krise i det handelspolitiske paradigmet som Verdens handelsorganisasjon (WTO) er fundert på. Samtidig har tvisteløsningssystemet og multilaterale prosesser i WTO vist hvor sårbar organisasjonen er rent demokratisk, i og med at Trump-administrasjonen har blokkert både tvisteløsningsmekanismen og budsjetter for å få gjennom USAs krav om endring av WTO. Den norske regjeringen uttaler at den satser på WTO, samtidig som den fortsetter å forhandle regionale frihandelsavtaler i stor fart - med såkalte WTO+ elementer - altså mer omfattende avreguleringer enn WTO. Den norske regjeringen er videre svært tilbakeholden med å gå ut med standpunkt i viktige saker, slik at hverken norske folkevalgte eller sivilsamfunnet blir oppmerksom på hva regjeringen er villig til å gi opp eller hvilke (norske) interesser den ivaretar.

Debatten om handelsavtaler fra Verdens Handelsorganisasjon (WTO) og MAI-avtalen på 90-tallet til debatten om TTIP og TISA de seneste årene har lært oss at handelsavtaler dreier seg om mye mer enn handel. Det innebærer at lands interne politikk bindes langt utover det som vi anser for å være relevant for internasjonal handel. Utviklingen i WTO og regionale frihandelsavtaler viser at de fortsetter å ese ut til politiske temaer som er grunnleggende innenrikspolitiske og de påvirker og begrenser politikk for å møte de globale krisene fra klima- og miljøkriser, finans-, medisin- og sultkriser.

Vi trenger et nytt system for internasjonale prinsipper for grensekryssende handel, som ivaretar folkestyre, velferd, gode arbeidsbetingelser, rettferdig fordeling og miljømessig bærekraft foran kommersielle interesser til store transnasjonale selskap og stormaktene i verden.

Regjeringen sier at de jobber for å sikre norske interesser i handelsforhandlinger. Likevel er det ikke enkelt å få informasjon om hva eller hvem disse interessene er. I den fremforhandlede regjeringsplattformen står det:

Regjeringen er opptatt av markedstilgang i fremvoksende markeder. Regjeringen vil blant annet jobbe videre med handelsavtaler både med asiatiske land, Mercosurlandene og andre aktuelle handelspartnere.» Det står videre at regjeringen vil: «Øke bruken av bilaterale investeringsavtaler (BIT) der dette er mulig og hensiktsmessig.

Etter lang tids press har regjeringen «publisert» dens posisjoner innen digital handel- digital økonomi. Den skriver:

For norsk næringsliv blir det stadig viktigere å ha mulighet til å overføre data mellom land. Det samme gjelder krav til lokal lagring og/eller bearbeiding av data, der næringslivet har behov for å kunne bearbeide og lagre egne data der det er mest hensiktsmessig. Norge skal

arbeide for at nytt e-handelsregelverk sikrer norsk næringslivs behov for dataflyt blir ivaretatt, samtidig som det opprettholdes et tilstrekkelig rom for å ivareta viktige offentlige hensyn, herunder kontrollhensyn.

Det er uklart hva regjeringen går inn for i dette mandat siden de skriver de skal sikre både næringslivets behov for dataflyt, og sikre lokal lagring og/eller bearbeiding. Det er også uklart om de tenker at data som stat og kommune samler inn om oss skal trygges eller deles med kommersielle aktører, da de skriver de skal jobbe for å sikre et regelverk der næringslivets behov for dataflyt blir ivaretatt. Hvis regjeringen ønsker å legge til rette for lokal lagring av data og/eller bearbeiding, må de gå imot forslaget i WTO på forbud mot lokal datalagring (som henger sammen med fri flyt av data).

Fortsatt har vi ikke, på tross av gjentatte henvendelser, klart å få rede på hva Norge mener om WTOs forhandlinger på fiskerisubsidier, og om regjeringen er innstilt på å ivareta våre rettigheter innen Havretten og beskytte den ressurs- og klimaeffektive kystflåten. EFTA-Mercosur avtalen er også forhandlet i et stille vakuum der kontroversielle elementer ikke blir debattert.

Handelskampanjen skal fortsette å jobbe for å få klarhet i hva regjeringen mener med norske interesser og få klarhet i hvilke land de mener det er «hensiktsmessig» å inngå nye investeringsavtaler med. Vi ønsker at regjeringen ikke bare «publiserer» norske posisjoner, men at det gjennom handelspolitiske redegjørelser i Stortinget blir debatter om norsk handelspolitikk og norske interesser - inkluderte samfunnsinteresser og - rettigheter. Vi ønsker også en åpenhet om hvilke økonomiske aktører som har konkrete interesser i den politikk som regjeringen fremmer.

Per dags dato gjør korona-utbruddet det vanskelig å planlegge hvilke samlinger og arrangementer Handelskampanjen har mulighet til å satse på det kommende året. WTO-toppmøtet 2020 er utsatt på ubestemt tid. Til høsten er Globaliseringskonferansen og WTOs Public Forum. Hva som gjennomføres legger rammer for Handelskampanjens arbeid og arbeidsplan. Det betyr også at vi kanskje må tenke nytt om hvordan vi arbeider. Ikke minst er det på tide å tenke nytt om globale verdikjeder, fordeling og forvaltning av verdens ressurser.

Handelskampanjen går også i gang med å forberede oss til Sttingsvalget i 2021. Målet vårt er å bidra til regjeringsskifte. En ny regjering må ha en handelspolitikk som er gjør det mulig å lage politikk som bidrar til å løse verdens kriser, styrker sikkerheten og bedrer den nasjonale beredskapen fram for å øke dem. Handel skal være et virkemiddel, ikke et mål i seg selv.

2. Politiske prioriteringer: Tema

2.1. Elektronisk handel/digital økonomi - sikkerhet og beredskap

Mål

- Diskusjon blant folkevalgte på alle nivå om norske forhandlingsposisjoner
- En økt diskusjon om digital suverenitet og statssky.
- En bredere debatt om teknologiselskapene som går videre fra personverndebatten, slik at man også kan se utviklingen i lys av politisk økonomi og teknologisk suverenitet.

Tiltak

- Følge prosessen i WTO
- Bidra til å engasjere fagforbund, LO og de andre hovedorganisasjonene i spørsmål om elektronisk handel, digital suverenitet, statssky og næringspolitikk
- Spre videoer om digital økonomi og WTO
- Webinar/ enkle foredrag om sentrale tema, inkludert sentrale utviklingspolitiske spørsmål, til bruk i sosiale medier. Tilby online innledninger til ulike fagforbund.
- Lage tilgjengelige en-siders-oppsummeringer av ulike politiske områder som er sortert under elektronisk handel
- Løpende skolere styremedlemmer og medlemmer i Handelskampanjen i temaet
- Løpende følge opp temaet knyttet til både WTO og regionale og bilaterale avtaler
- Løpende delta i de internasjonale prosesser i det internasjonale sivilsamfunnet og i de globale fagorganisasjoner

2.2. Fiskeripolitikk og forvaltning av havets ressurser

Mål

- At WTOs håndtering av FNs bærekraftsmål (14.6) mot subsidier som fører til overfiske og IUU-fiske rettes mot de fartøy som overfisker og fører til ulovlig og uregulert fiske, samtidig som kystfartøy med små båter og passive redskap skjermes.
- At fiskeriorganisasjoner, fagfolk og relevante interesseorganisasjoner er kjent med forhandlingene i WTO på fisk og mulige konsekvenser.
- Klarhet i norske forhandlingsposisjoner - og en debatt blant folkevalgte om behov for en politikk som ivaretar kystflåten og de passive redskapene i forvaltning av havets ressurser.

Tiltak

- Arrangere et møte om fiskeri på Globaliseringskonferansen, forhåpentligvis i samarbeid med kampanjen Ta havet tilbake og jorda i bruk
- Holde kontakt med nettverket etablert etter Havkonferansen

- Følge opp Nærings- og fiskeridepartementet og avklare norske posisjoner og hvilke interesser regjeringen ivaretar i forhandlingene.
- Klarhet i konsekvensene av pågående forslag for norsk og internasjonal forvaltningspolitikk, med spesielt fokus på skjæringspunktet mellom havrett og handelsjuss.
- Bidra til at WTO-forhandlingene om Fiskerisubsidier blir en del av en debatt i Stortinget (Utenrikspolitisk og/eller handelspolitisk redegjørelse)

2.3. Landbruk og mat

Mål

- Bidra til en debatt om matsuverenitet og en handelspolitikk som skiller på politikk for produksjon for innenlands forbruk, og for grensekryssende handel med mat.
- Bidra til en debatt om retten til matvare/kornlagre i WTO
- Bidra til å stanse politikk som undergraver lokal matproduksjon og små familiebruk i forhandlinger om frihandelsavtaler der Norge deltar

Tiltak

- Følge utviklingen i forhandlingene om landbruk, inkludert matvarelager-konflikten i WTO og andre temaer knyttet til spesiell og ulik behandling av utviklingsland, ulike subsidieformer og tollvern. Alle lands rett til å støtte og beskytte egen matproduksjon til eget forbruk legges til grunn
- Holde nettverket oppdatert på bilaterale og plurilaterale avtaler med betydning for norsk landbruk og landbruket i utviklingsland, og jobbe for at disse avtalene ikke undergraver produksjonen for nasjonale markeder
- Følge opp regionale handelsavtaler i samarbeid med kontakter fra internasjonale sivilsamfunn og samarbeidspartnere i gjeldende land.
- Delta på møter i Utenriksdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet
- Bidra til debatt om jordbrukspolitikk og handel i Stortinget med vekt på å ta hensyn til nasjonal matsikkerhet i internasjonale forhandlinger om handelsavtaler

2.4 Patenter, mat, miljø og helse

Mål

- Få til at instruks til beslutningsutvalget for nye behandlinger innen spesialisthelsetjenesten inkluderer åpenhet og vurderinger av å bruke tvangslisensiering og parallellimport der den farmasøytiske industrien misbruker monopolmakt.
- En diskusjon om behov for norsk produksjonskapasitet av medisiner og norsk medisinallagring
- En debatt om patenter - ikke minst om hvem som skal ha rettigheter til koronavaksine som er finansiert av regjeringer i hele verden.

- En diskusjon om TRIPS-avtalen (om intellektuelle rettigheter) og særlige konsekvenser den har for tilgang på medisin, for tilgang og bruk av frø, og tilgang til klimateknologi og datateknologi i både Nord og Sør.
- Klarhet i norske forhandlingsposisjoner med tanke på beredskap for helse, mat og klima og utviklingslands fleksibilitet til å sikre både teknologioverføring og rettigheter til mat, helse og bondens rettigheter.

Tiltak

- Innspill til politiske partier med tanke på partiprogrammer
- Arbeid for debatt i Stortinget
- Webinar og/eller lavterskel videosnutter om temaet

2.5. Innenlandsreguleringer, demokrati og velferd

Mål

- At Fagbevegelsen er engasjert og informert om forhandlingene som foregår i Verdens Handelsorganisasjon, særlig på reguleringer som omfatter datalagring og datasuverenitet, velferdspolitik, miljøpolitikk og lov- og avtaler innen arbeidslivet
- Klarhet i norske forhandlingsposisjoner herunder datalagring, velferdspolitik, miljøpolitikk og lov- og avtaler innen arbeidslivet
- At regjeringen aktivt begrunner sine posisjoner i forhandlinger om innenlandsreguleringer
- Klarhet i konsekvenser av dagens forslag vis a vis handlingsrom i EØS-avtalen og statlig og kommunal autonomi

Tiltak

- Lage tilgjengelige oppsummeringer av de ulike områdene som blir rammet av regelverket for innenlandsreguleringer
- Skolere styremedlemmer om tema, i dialog med fagbevegelsen
- I den grad det kommer opp relevante tema, skrive en kronikk for Kommunal rapport om temaet (beredskap)

2.6. Investeringsavtaler

Mål

- En avklaring på regjeringens holdning til ISDS og alternative tvisteløsninger
- En debatt om alternativer, som forsikringsordninger gjennom f.eks. MIGA

Tiltak

- Følge regjeringens forhandlinger om investeringsavtale med Kina
- Følge prosessen i akademia og UNCITRAL om reform av ISDS

2.7. Beredskap på tema

Mange av temaene som er nevnt over står i stampe i WTO, men plutselig kan noe skje. Derfor er det ikke nødvendigvis alle tiltak som vil bli gjennomført - men det holdes beredskap til å mobilisere og informere dersom det plutselig blir relevant.

Endel kan også skje gjennom bilaterale eller regionale avtaler. Samtidig hender det også ofte at noen store aktører får i gang nye initiativ som krever umiddelbar reaksjon og mobilisering. Dette medfører at styret i Handelskampanjen kan komme i en situasjon der ressurser må rettes mot nye saker som vi ikke hadde forutsetning til å vite om da handlingsplanen ble iverksatt.

3. Politiske prioriteringer: Bilaterale og regionale handelsavtaler

Vi vil hovedsakelig følge EFTA- Mercosur frihandelsavtalen og Norge- Kina frihandelsavtale forhandlingene.

3.1. EFTA- Mercosur avtalen

EFTA-avtalen med MERCOSUR står på stedet hvil etter fjorårets protester mot raseringen av regnskogen i Amazonas. En rekke europeiske land uttrykt tydelig skepsis til å inngå en avtale med Brasil på nåværende tidspunkt. Norge er uklare. Mercosur avtalen er ferdigforhandlet, men ikke signert.

Mål

- Norge tar et aktivt standpunkt mot å handle med land som eskalerer klimakrisa
- At det gjennomføres en uavhengig konsekvensutredning for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Prosessen må inkludere deltakelse fra sivilsamfunn, bønder og fagorganisasjoner fra både EFTA- og MERCOSUR-blokkene.
- Avtalen og konsekvensutredningen sendes på høring i Norge og oversettes til spansk og portugisisk, for å muliggjøre innspill og påvirkning fra MERCOSUR-landene.
- Avtalen inngås ikke før avskogingen er redusert, urfolk er trygge og Brasil har et troverdig system for overvåkning og håndhevelse av ulovlig avskoging.
- Avtalen må ikke svekke norsk jordbruksproduksjon eller familiejordbruk og småskalaproduksjon i Mercosur-landene

Tiltak

- Bruke MERCOSUR-avtalen til å stille tøffe krav til Brasil om bevaring av regnskogen i Amazonas

- Arrangere et møte om tematikken på Globaliseringskonferansen 2020
- Publisere artikler, kronikker og lignende journalistiske materialer som bidrar til å skape oppmerksomhet rundt dette temaet
- Å forsterke relasjoner med politiske og sosiale bevegelser fra MERCOSUR- landene som har samme politiske mål

3.2. Norge- Kina frihandelsavtale

Norge forhandler med Kina om en bilateral handelsavtale. Kineserne fører generelt en svært merkantilistisk politikk med oppkjøp av infrastruktur, teknologi og sentrale ressurser, videre har de store kapitalreserver. Derfor vil Kina ha investeringsbeskyttelse med tvisteløsning. Norge-Kina-avtalen kan videre etablere politikk på områder som digital handel og investor-stat-tvisteløsning. Regjeringen har uttalt at den ønsker en avtale i 2020

Mål

- Hindre at en mulig frihandelsavtale med Kina inkluderer investor-stat tvisteløsning
- Engasjere norske partier og fagorganisasjoner særlig i kapitlene om innenlandsregulering og digital handel
- Jobbe for at en eventuell avtale med Kina ikke går ut over norsk jordbruksproduksjon
- Jobbe for at norske ressurser skal eies og forvaltes av fellesskapet

Tiltak

- Produsere et notat om Kina-Norge-avtalen
- Bruke usikkerheten rundt Norge-Kina-avtalen til å argumentere for handelspolitisk redegjørelse i Stortinget.

4. Informasjonsarbeid

Mål

- Være kilde til perspektiver på handelspolitikk hos medlemsorganisasjoner og andre sivilsamfunnsorganisasjoner, folkevalgte og media

Tiltak

- Spre informasjon om temaene til medlemmer og andre.
- Lage en guide eller en side med spørsmål og svar på nettsiden om handelspolitikk.
- Oppdatere nettsiden og undersøke om vi burde bytte plattform for å gjøre informasjonen mer tilgjengelig.
- Ta lydopptak av åpne møter vi arrangerer og produsere som podkast
- Lage korte videoopptak om relevante tema

- Oppdatere Handelskartet

5. Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

Mål

- Få to nye medlemsorganisasjoner til Handelskampanjen
- Styrket samarbeidet med organisasjonene som er medlemmer av Handelskampanjen og andre organisasjoner som har noen av de samme synspunktene og standpunktene som Handelskampanjen.
- Følge og aktivt bidra i det internasjonale nettverket Our World Is Not For Sale (OWINFS)

Tiltak

- Sende ut relevante saker til medlemsorganisasjonene
- Invitere andre organisasjoner til å samarbeide om felles uttalelser, avisartikler mm.
- Arrangere åpne møter/webinarer, skoleringsseminar mm i samarbeid med organisasjoner som er medlemmer av Handelskampanjen, og andre organisasjoner som har noen felles standpunkter med Handelskampanjen.
- Prioritere internasjonale møter i regi av Our World Is Not For Sale
- Sende minst én delegat til WTO ministermøte (hvis det gjennomføres i 2020), og WTO Public Forum i Genève i oktober.
- Arrangere medlemsmøte i forkant av WTO ministermøtet
- Andre medlemsmøter eller møter arrangert i samarbeid med medlemmer eller andre organisasjoner
- Arrangere møter på Globaliseringskonferansen om fiskeripolitikk, Mercosur-EFTA avtalen, e-handel, og 1-2-3 møter om handel og investeringer.
- Delta på Public Forum i WTO i den grad det gjennomføres i 2020

6. Økonomi

Mål

- Bærekraftig økonomisk drift av organisasjonen

Tiltak

- Lage et årshjul med finansieringskilder og frister
- Søke Norad informasjonsmidler for 2021
- Jobbe for å få flere medlemmer til Handelskampanjen

Prioriteringer og årshjul

Dato: 8- 12 juni

WTOs ministermøte (MC12) i Kasakhstan juni 2020

- Handelskampanjen håper å få representant i den norske delegasjonen
- Reisestipend til 3 personer
- 2 fullt betalt fra Handelskampanjen
- Koordinere norsk SCO-deltakelse
- Bidra til en fisker/fiskerdelegasjon fra sør får delta
- Delta i OWINFS-møter før underveis og etter

Dato: 4-6 september

Globaliseringskonferansen

- Skoleringsmøter
- Egne møter
- Samarbeidsmøter
- Plenums møte
- Deltakelse av en fisker/fiskerorganisasjon fra globale sør

Dato: 29 september – 2 oktober

Public forum

- Delta og invitere nye til å reise ned
- Koordinere med OWINFS for aktiv møtedeltakelse
- Møte norske delegasjonen

Dato: løpende

Politiske partiprogrammer inn mot valg 2021

- Utvikle formuleringer som Handelskampanjen mener er nødvendig for en god handelspolitikk knyttet til Nord-Sør fordeling og utviklingstema, politisk handlingsrom til å bruke mest effektive politikk mot kriser, fram for WTO/FTAs «minst handelshindrende «politikk
- Utvikle konkrete forslag til formuleringer

Dato: løpende

Handelspolitisk redegjørelse

- Foreslå det inn mot partiene og partiprogrammene
- Foreslå for Presidentskapet i Stortinget

Dato: løpende

Beredskap innen de politiske tema nevnt over

- Handelskampanjen må alltid ha en beredskap til å gripe eller fremme et tema når det blir viktig, nødvendig og relevant. Aktivitetene som vi regner med kan komme opp er nevnt over i arbeidsprogrammet – andre kan dukke opp.

Dato: løpende

Medlemsarbeid

Medlemsmøter i forkant av MC12

Andre medlemsmøter eller møter arrangert i samarbeid med medlemmer eller andre organisasjoner

Verve nye medlemmer

Dato: løpende

Informasjonsarbeid og ny hjemmeside, mens profilen vår bevares.